

Oplegger meerjarenbeleidsplan 2025-2028 Stichting Rotterdam Circusstad

Rotterdam, 15 februari 2025

L.S.

Deze oplegger moet gelezen worden in samenhang met het Meerjarenbeleidsplan 2025-2028.

Hieronder motiveren wij welke keuzes gemaakt zijn naar aanleiding van de besluitvorming van de Gemeente Rotterdam en het Fonds Podiumkunsten. Beiden besloten om het gevraagde subsidie deels toe te kennen. Op de gemiddelde meerjarenbegroting ontstond daardoor een direct tekort van 27% van het budget.

Een stevige ingreep in zowel programma als in productie en organisatie was dus nodig om tot een sluitende begroting te kunnen komen.

Hieronder geven wij achtereenvolgens

- a) Een toelichting op de keuzes die gemaakt zijn om tot een sluitend plan te komen
- b) Een toelichting op het prestatieraster.

Door slim te programmeren is het maximale uit het budget gehaald en kunnen we in 2025 alsnog een prachtig programma presenteren, dat recht doet aan onze missie.

Nu de structurele subsidie lager uitvalt, worden we meer afhankelijk van projectfinancieringen om onze doelen te kunnen bereiken. Voor 2026 zijn reeds verschillende projecten in ontwikkeling. Met deze aanpak creëren we zekerheid over wat we met een budget van ca. 800.000 per jaar kunnen organiseren, en ruimte om middels aanvullende inspanningen alsnog meer impact te realiseren.

Wij kijken ernaar uit om samen met onze partners ook in de komende jaren onze missie te blijven vervullen en met Circusstad Festival bij te dragen aan Verwondering, Verrijking en Verbinding voor ons publiek.

Met vriendelijke groet,
Stichting Rotterdam Circusstad

Bijlagen:

1. Toelichting programma keuzes en financiële ontwikkeling
2. Update prestatierasters conform model Gemeente Rotterdam

Bijlage 1. Toelichting programmakeuzes

Programma Keuzes 2025 (voor 2026-2028 vindt nog aanscherping plaats)

- a) Op één staat de ambitie om de beleidslijnen Verwonderen, Verrijken en Verbinden zo goed mogelijk eer aan te doen en zo **het publiek** (bereik, beleving en impact) voorop te stellen.
- b) **Signature project:** de jaarlijks beoogde blikvanger en publieksmagneet (afwisselend Circusstad Gala en een Community project) kan niet binnen het geschetste budget worden gerealiseerd en vervalt. Er is een grote wens om voor 2026 (Circusstad Gala #3) een oplossing te vinden.
- c) **Verwonderen:** Bezuiniging in aantal verschillende voorstellingen: 15 i.p.v. 25 titels.
- d) **Verbinden:** Bezuiniging in de omvang van de Stadsparade: 25-30 voorstellingen i.p.v. 50
- e) **Verrijken:** Minder ruimte voor co-producties en ondersteuning talent. Geen groei voor Circunstruction, geen extra ruimte voor creaties in samenwerking met mid-carreers.
- f) **Organisatie:** In het verlengde van een kleiner programma is een bezuiniging van 15% op het aantal inzetbare uren voor alle medewerkers doorgevoerd. Fair pay uurtarieven blijven gehandhaafd. Wel ontstaat het risico van verborgen overwerk, en is de ambitie om bij succesvolle werving de uren weer aan te vullen. Voor 2025 is dit (grotendeels) gelukt.
- g) **Kaasschaaf:** In het verlengde van een kleiner programma, is een taakstellende bezuiniging doorgevoerd op marketing (20%) en productie (25%)

Overzicht ontwikkeling budget Meerjarenbeleidsplan 2025-2028

Gemiddelde Meerjarenbegroting aanvraag	€ 989.331,-
Gemiddelde Meerjarenbegroting update 4 februari	€ 793.753,-

Hiermee creëren we zekerheid over wat we met een budget van ca. 800.000 per jaar kunnen organiseren, en ruimte om middels aanvullende inspanningen alsnog meer impact te realiseren.

Bijlage 2. Toelichting /uitsplitsing prestatierasters

Toelichting Prestatieraster Gemeente	Gemiddeld 2025-2028 (aanvraag)	Gemiddeld 2025-2028 (Update)	Jaar 2025
Circusstad Gala	0,5	vervalt	
Internationaal Maatschappelijk project	1,5	vervalt	
State of the Art Nederlands / Internationaal *	48	45	56
Co-productie - Nieuwe makers / Festival	20	15	15
Co-productie - Nieuwe makers / Stadsparade **	45	25	34
Co-creatie - Rotterdamse communities	2	3	6
Jeugdcircus / studenten	12	6	6
Muziek	4	2	2
Verdieping /nagesprekken	11	9	9
Voorstellingen op aanvraag	5	5	pm
Aantal presentaties	149	110	128
# Act Talentontwikkeling / Cultuureducatie	87	62	62
Aantal activiteiten	235	172	190

* State of the Art programma is in 2025 éénmalig hoger dankzij een popup programma met vele uitvoeringen op Centraal Station i.s.m. Rotterdam Festivals.

** Stadsparade blijft behouden maar wordt kleiner, dankzij aanvullende fondsen kan dit in 2025 aangevuld worden..

Toelichting Prestatierasters Producties	Gemiddeld 2025-2028 (aanvraag)	Gemiddeld 2025-2028 (Update)	Jaar 2025
(co)producties			
Coproducties Circunstruction	3	3	3
Coproducties Pro (Straat, Tent, Zaal) *	3	2	2
Co-Creatie Sociaal	1	1	1
Dutch Circus Showcase	1	1	1
Circusstad Gala / Internationaal Wijkproject* *	1	0	0
Kabaal Eindpresentatie Uitwisseling	1	1	1
Verdiepingsprogramma	2	1	2
Totaal producties	12	9	10

* Minder ruimte voor coproducties.

** Signature project – afwisselend Gala en Wijkproject – vervalt.

Toelichting Prestatierasters Talentontwikkeling	Gemiddeld per jaar 2025-2028	Gemiddeld per jaar 2025-2028	Jaar 2025
Activiteiten talent			
Workshops Circunstruction - zakelijk, technisch, marketing	12	4	4
Workshops Circunstruction - artistiek, coaching *	26	20	20
Lessen cultuureducatie vrijetijd			
Workshops Wijkprojecten (signature project)**	11	0	0
Workshops Circusstad Festival	20	20	20
Workshopdagen Circus Jungle	5	5	5
Workshops Jongste Makers - jeugdcircussen	4	4	4
Workshops Kabaal - uitwisseling jeugdcircussen	9	9	9
Totaal Activiteiten	87	62	62

* Beoogde versterking voor ondersteuningsprogramma Circunstruction vervalt.

** Wijkprojecten Signature Community Project vervallen.

Beoogd publieksbereik	Gemiddeld 2025-2028 (aanvraag)	Gemiddeld 2025-2028 (Update)	Jaar 2025
Bezoekers	33500	25000	25000
Deelnemers	2985	2600	2722

Stichting Rotterdam Circusstad

Meerjarenbeleidsplan 2025-2028

Verwonderen, Verbinden, Verrijken

1. Rotterdam Circusstad

1.1 PROFIEL

In Rotterdam Circusstad werken we met een hecht samenwerkingsverband van organisaties uit de wereld van theaters en gezelschappen, opleidingen, jeugd en welzijn aan een sterk cultureel ecosysteem voor hedendaags circus. Met **Circusstad Festival** organiseren we een jaarlijks hoogtepunt binnen de programmering van circus in Nederland en zijn we vliegwiel voor de ontwikkeling van makers, beoefenaars, speelplekken en publiek. Voor het publiek is Circusstad hét festival dat het buitenseizoen opent, en waar jong en oud voor uitloopt om samen te genieten van de verwondering van het hedendaagse circus.

Uniek aan Circusstad Festival is de formule waarin **gratis en betaalde voorstellingen, internationale top en nieuw talent, en beleven en zélf doen** de bruisende mix vormen waarmee we jong en oud aanspreken. Toonaangevende en nieuwe (inter)nationale gezelschappen zijn op Circusstad Festival vaak voor het eerst in Nederland te zien. Als initiatiefnemer voor coproducties, participatie- en co-creatie projecten geven we richting aan de **ontwikkeling van het Nederlandse circusveld**. We presenteren circus op straat, in theaters en tenten, in kerken, concertzalen, op locatie en zelfs op het water.

Steeds meer onderzoeken we daarbij het **sociale gezicht** van circus; we brengen cultuur naar de wijk, maken programma's over urgente maatschappelijke thema's, en brengen verbondenheid op plekken waar het contact tussen mensen niet altijd vanzelfsprekend is. In alles wat we doen staat de **beleving voor het publiek** centraal. Het publiek voelt dat, komt graag terug en neemt weer nieuw publiek mee.

Inmiddels mag 'Rotterdam' zich dé **Circusstad van Nederland** noemen. Nergens in Nederland wonen zo veel circusartiesten, en samen met organisaties voor amateurbeoefening, opleiding, creatie en presentatie werken we aan de ontwikkeling van circus als professionele kunstdiscipline. Daarmee is Rotterdam een belangrijke drager voor het circus ecosysteem in Nederland.

En met succes! Er ontstaat een levendig veld van makers en gezelschappen. Steeds meer publieksgroepen ontdekken hun enthousiasme voor het genre, en steeds meer theaters, festivals en maatschappelijke initiatieven zien in **circus dé discipline bij uitstek om hun publiek te boeien en verbinden**. En met een toenemende belangstelling van partners uit bijvoorbeeld cultuur, onderwijs, educatie en zorg ontstaat er momentum om het genre een flinke stap verder te brengen.

We bereiden ons voor om komende jaren andermaal een nieuwe stap te zetten. We laten zien dat internationaal prestige en maatschappelijk engagement uitstekend samengaan, dat circus alle lagen en leeftijden van de bevolking aanspreekt, en dat het beoefenen ervan een springplank kan zijn voor persoonlijke groei en professionele ontwikkeling. Verwacht een festival dat Rotterdam vijf weken lang in het circus betreft, en dat in een kolkende vijfdaagse finale Rotterdammers en publiek uit heel het land trakteert op onvergetelijke, inspirerende en ontroerende belevenissen.

*Deze stad is nu definitief circus hoofdstad van Nederland.
Patrick van den Hanenberg - De theaterkrant 2022*

1.2 MISSIE

ROTTERDAM CIRCUSSTAD DEELT DE MAGIE VAN HEDENDAAGS CIRCUS MET HET BREDE PUBLIEK

Vanuit de overtuiging dat hedendaags circus mensen kan verwonderen, verrijken en verbinden, wil Rotterdam Circusstad de kunstvorm tot bloei brengen en daarmee een zo divers mogelijk publiek inspireren. Als hét jaarlijkse festival voor state of the art en grensverleggend circus in Nederland is Circusstad Festival een belangrijk vliegwiel voor de ontwikkeling van de discipline. In dat kader willen wij:

- **Het genre circus** als innovatieve exponent van de podiumkunsten tot bloei brengen;
- **De diversiteit en omvang** van het publiek voor de kunst vergroten;
- **Het sociale gezicht** van circus benutten voor zelfexpressie en maatschappelijke impact.
- **Jong talent en nieuwe makers** helpen zich professioneel te ontwikkelen.
- **Rotterdam als levendige internationale circusstad** profileren in stad en (buiten-)land.

1.3 ARTISTIEKE VISIE

In het hedendaagse circus zien we **een magie die iedereen kan verwonderen**, ongeacht leeftijd-, culturele- of maatschappelijke achtergrond. Die magie zit hem in het buitengewone, het onverwachte, soms het schijnbaar onmogelijke, maar ook in het **persoonlijke karakter**. Circus houdt de toeschouwer als het ware een spiegel voor waarin je ziet waar een mens toe in staat is als hij zijn dromen volgt.

Met **virtuoze circustechnieken**, uitgekende **dramaturgie** en **vernieuwende cross-overs** creëren de artiesten op Circusstad Festival theatrale voorstellingen die een **grote zeggingskracht** tentoonspreiden; soms beeldend en poëtisch, dan weer spectaculair en virtuoos, en vaak met de lach als breekpunt voor de nagelbijtende spanning. In een veelheid aan vormen en stijlen versmelt het circus van vandaag met theater, dans, muziek of beeldende kunst en bespeelt het moeiteloos tent, theater of openbare ruimte. Daarmee is het een schijnbaar oneindige bron van **creativiteit en vernieuwingskracht** en weet het welhaast ieder publiek te boeien.

*Het hedendaagse circus kent niet de parade van acts, maar wel minstens evenveel variatie.
NRC over Circusstad Festival 2023 *****

Als State of the Art festival presenteert Circusstad Festival de meest **relevante en hoogwaardige voorbeelden** van deze ontwikkelingen uit de gehele wereld aan het grote publiek; voorstellingen die getuigen van het hoogste vakmanschap, oorspronkelijkheid en zeggingskracht. Het festival programmeert **op de huid van de stad**; vernieuwend, recht voor z'n raap en met de stad zelf als belangrijke inspiratiebron. Met als graadmeters altijd **kwaliteit, authenticiteit en innovatie** presenteren we verschillende uitingsvormen van circus; van ruimte voor experiment tot subtiele hints naar de circusnostalgie en van ontwapenende humor tot circus-installatiekunst. Daarmee zorgen we voor een spannende **beleving** voor onze bezoekers, een brede kijk op circus en vinden we aansluiting bij een **divers publiek**.

Naast het presenteren van de nieuwste parels van de circuskunst, speelt ook steeds vaker de **maatschappelijke relevantie en urgentie** binnen de tijdsgeest een rol. Circus heeft altijd bekend gestaan als een plek waar mensen die anders en bijzonder zijn kunnen floreren. In het circus kun je zijn wie je bent, ongeacht leeftijd, gender, afkomst of beperking, omdat juist die individualiteit je in je kracht zet. Circusstad Festival toont voorstellingen waarin **persoonlijke verhalen en maatschappelijke thema's** als LGBTQI+, feminisme, klimaat en inclusie op treffende wijze uiting vinden in **oorspronkelijke** voorstellingen en projecten van circusmakers. Het toont de artistieke ontwikkeling en zeggingskracht van het genre en bevestigt dat de kunstvorm volwassen aan het worden is.

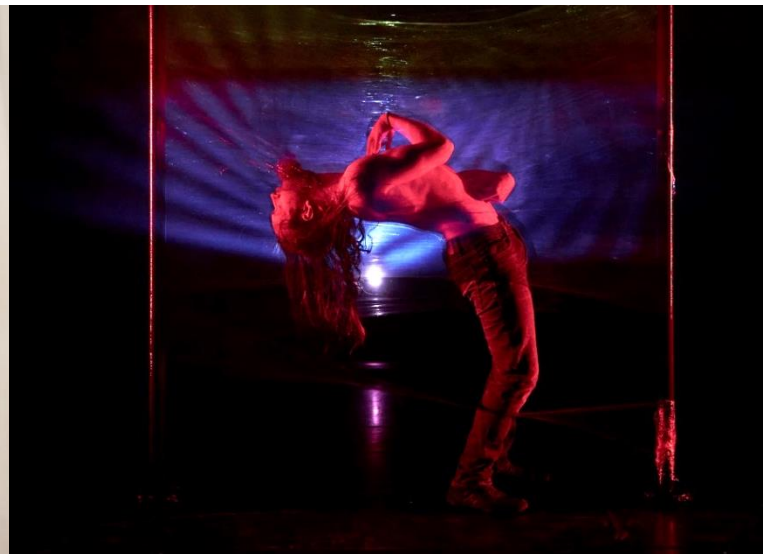
Circus maakt momenteel één van de spannendste periodes door sinds haar ontstaan. Waar internationaal de ontwikkelingen al veel verder zijn, is Nederland bezig aan een inhaalslag en Rotterdam is daarin een belangrijke broedplaats. Met coproducties, opdrachten en talentprogramma's geeft Circusstad Festival **richting aan die ontwikkeling** en verrijken we het genre. Bijvoorbeeld door te investeren in makerschap, dramaturgie en ruimte voor experiment om makers te helpen om van hun skills en goede ideeën te komen tot goede voorstellingen die het publiek en de podia langere tijd kunnen veroveren.

Steeds vaker behalen Nederlandse circusmakers en -voorstellingen daarmee nationale en internationale successen. De deuren naar de theaters staan op een kier, maar de lat wordt terecht hoog gelegd. Rotterdam Circusstad zet zich, samen met nationale netwerken, in voor de verdere **ontwikkeling, professionalisering en publieksonwikkeling** van het genre in Nederland.

Als overwegend taallose kunstvorm met uitingsvormen in bijna alle culturen, zien we juist in circus de kans om een **divers publiek** te betrekken bij cultuur. Het is bij uitstek een kunstvorm die **verbindingen** legt tussen oud en nieuw publiek, tussen sporters en cultuurliefhebbers, tussen hoge en lage kunst, tussen traditie en vernieuwing, tussen actieve en passieve cultuurparticipatie en tussen makers en publiek. Rotterdam Circusstad ziet in dit **sociale gezicht** van circus een kans om **mensen te activeren en te betrekken**, bij kunst, bij de maatschappij en bij hun eigen talent. Met toonaangevende maatschappelijke (wijk) projecten laten we zien dat artistiek hoge kwaliteit en sociaal maatschappelijke impact en verbinding bijzonder goed samengaan.

VERWONDERING / HUMOR 2023: BE FLAT - DOUBLE YOU

VERWONDERING / ENGAGEMENT 2023: SADIQ ALI THE CHOSEN HARAM

1.4 STRATEGIE

Om als **hét internationale festival voor hedendaags circus in Nederland** de meerwaarde voor stad, bewoners en discipline optimaal te verzilveren, zetten we in op drie strategische ontwikkelingslijnen:

Verwonderen | Platform voor presentatie en publieksontwikkeling

Circusstad Festival wil met een internationaal State of the Art programma het publiek verwonderen met de magie van hedendaags circus. Op het Schouwburgplein als laagdrempelig festivalhart kan iedereen kennis kan maken met het circus. Van daaruit nemen we het publiek mee naar voorstellingen in tenten, theaters en locaties verspreid door de stad. We ontwikkelen vernieuwende projecten, waarbij artistieke innovatie en publieksontwikkeling hand in hand gaan. En door voorstellingen te presenteren waarin persoonlijke verhalen en urgente thema's worden uitgelicht, vergroten we de maatschappelijke relevantie van het programma.

- **State of the Art en grensverleggend werk** uit het (inter)nationale circus biedt het publiek verwondering;
- **Jaarlijks een beeldbepalend project**; afwisselend Circusstad Gala en een Maatschappelijk project;
- **Circusstad Gala** in de even jaren statement voor kwaliteit en diversiteit van het circus;
- **Maatschappelijke thema's** als gender, klimaat en sociale gelijkheid vertolken en bespreken.

Verbinden | Een inclusief en sociaal festival

Circusstad Festival is toegankelijk, gastvrij en inclusief en bij uitstek een festival waar nieuwe toeschouwers hun belangstelling voor cultuur ontdekken. Met een gratis toegankelijk festivalhart, een uitgebreide Stadsparade en wijkprojecten betrekken we Rotterdammers uit alle geledingen van de samenleving. We bieden hen ontspanning, plezier en unieke, betekenisvolle herinneringen. Samen beleven is belangrijk, zowel met familie en vrienden als met stadsgenoten die je nog niet kent. En via co-creatie geven we nieuwe groepen makers een stem middels circus.

- **Laagdrempelige mix** van gratis en betaald, beleven en zelf doen, binnen- en buitenprogramma
- **Focus op inclusie**: door gastvrijheid, co-creatie en outreach programma voor light user groepen;
- **Sociaal Wijkproject** in oneven jaren, waarin we internationale kwaliteit koppelen aan sociale impact;
- We (co-)creëren **maatwerk projecten** om circus voor iedereen te ontsluiten, met bijvoorbeeld speciale voorstellingen voor senioren, met mensen met een beperking of prikkelarm aanbod.

Verrijken | Vliegwielen voor ontwikkeling van de sector

Circusstad Festival is een belangrijke motor voor de ontwikkeling van het circusgenre. Met coproducties en talentprojecten bouwen wij nationaal aan sterke ketens van talentontwikkeling, creatie, presentatie en publieksontwikkeling. Alles komt samen op het festival waar we een bruisend hoogtepunt creëren met makers, deelnemers en publiek. Als ontmoetingsplaats voor het professionele veld, biedt het festival een springplank voor Nederlandse makers. In 2025 – 2028 bouwen we krachtig voort aan het ecosysteem:

- **Talentontwikkeling** versterken met naast jonge makers ook ruimte voor mid career makers;
- **Het amateurveld** professionaliseren samen met Kunstgebouw en de regionale jeugdcircussen;
- **Professionals programma**, met o.a. sector meetings, Dutch Circus Showcase;
- **(inter)nationale netwerken** bouwen waarin we verantwoordelijkheid nemen voor de sector;
- **Een voorbeeld** zetten in de omgang met de codes D&I, Fair Practice en Governance.

VERBINDING / SOCIAAL 2023: XY - LES VOYAGES – LINKS TIJDENS KONINGS DAG BEZOEK FEIJENOORD, RECHTS TIJDENS GRAND FINALE IN IJSSELMONDE

2. Bijdrage aan gemeentelijke speerpunten

Circusstad Festival levert met eigentijds circus een unieke bijdrage aan Rotterdam als internationale, vernieuwende en superdiverse stad. Met een internationaal programma is het festival een topattractie voor bewoners en bezoekers uit alle windstreken. Als maatschappelijk betrokken festival dragen we bij aan opgaven van de stad als cohesie, toegang tot cultuur, eenzaamheid en kansengelijkheid. Als hét festival voor vernieuwend circus versterken we het culturele profiel van Rotterdam nationaal én internationaal.

2.1 INTERCONNECTIVITEIT

Samen verantwoordelijk voor een gezond cultureel ecosysteem

Samenwerking ligt aan de basis van alles wat we doen. In Rotterdam Circusstad werken we samen met partners uit de amateurkunst, educatie en podiumkunsten aan een sterke circussector; een opzet die nergens in Europa zijn gelijke kent. Samen ontwikkelen we sterke ketens voor talent, creatie en publieksonwikkeling. Daarmee is 'Rotterdam' nationaal frontrunner voor de ontwikkeling van het genre en leveren we een sprankelende, originele bijdrage aan de kwaliteit en diversiteit van het culturele landschap.

Met de Tall Tales Circusstudio beschikt Rotterdam als enige stad in Nederland over goede trainingsfaciliteiten waar professionele circusartiesten hun fysiek en vaardigheden op pijl houden. En naast Circusstad zijn er steeds meer partners die jonge makers ondersteunen en creatieruimte en podium bieden. Daarmee heeft Rotterdam een aantrekkelijk vestigingsklimaat en kent de stad een levendige circus community.

Ook richt de organisatie zich als initiatiefnemer of lid van verschillende nationale netwerken op het versterken van de sector. In het bestuur van Circuspunt, de brancheorganisatie voor Circus, neemt Circusstad een voortrekkersrol. Bijvoorbeeld door het ontwikkelen van een verzekering voor de circussector (moeilijk te krijgen met die grote risico's... tot nu toe dan), of de organisatie van de Circusdocenten Training.

Founding Partners | Gericht op participatie, talent, creatie en publieksonwikkeling

Theater Rotterdam, Luxor Theater, Codarts Circus Arts, Circus Rotjeknor

Locatiepartners | Gericht op presentatie en publieksonwikkeling

Founding partners plus De Doelen, Laurenskerk, Maritiem Museum Rotterdam, Maas Theater, Theater Walhalla, Fenix, Vereniging Schouwburgplein, Tall Tales Circusstudio, RET, Volkstheater, Centraal Station.

Sociale partners | Gericht inclusie door representatie, outreach en co-creatie

Aafje, Humanitas, Cultuur Concreet, Maak mee in je Wijk, Stichting Stadsprojecten, Oeverloos, Islemunda, Oranjeverenigingen, jaarlijks 30-40 scholen voor primair onderwijs, Vluchtelingenwerk); Stichting Komt het Zien, Blindenschool Rotterdam, Oogvereniging Nederland, Theater Babel, Misiconi (adviseur), Skateland.

Coproductie partners | Gericht op talentontwikkeling en co-productie

Korzo, Maas td, Volkstheater, Panama Pictures, Tens, Tall Tales Company, Theater Babel, Skateland, HH Producties, Zirkus On (D), , Cirkel Leuven (Be), MAD Festival (Be), CC Amstel, Perplx (Be), House of Panama, Podium Hoge Woerd, Islemunda.

Educatie partners | Gericht op versterking sector voor amateurkunst

Kunstgebouw Zuid-Holland, Circuspunt, Circus Rotjeknor, Circaso, Circus Kabel en Codarts.

Circuscoalitie | Gericht op het stimuleren van talent, speelplekken en publiek voor circus

Maas Theater en Dans, Korzo, Panama Pictures, Codarts Circus Arts, Fontys Circus and Performance Art, Bijlmerparktheater, Circusbende, De Schuur, Deventer op Stelten, Festival Circolo, Buro Piket, Tent.

Netwerken | Gericht op ontwikkeling sector en internationalisering

Stichting Circuspunt, Circostrada, Circuscoalitie, Vereniging Verenigde podiumkunstenfestivals, Directeurenoverleg Rotterdam, Rotterdamse Festivalcoalitie, Ik was hier 010, Geef een Toegift, Zirkus On, Federation Mondial du Cirque, La Nuit du Cirque, Circus Next.

2.2 INCLUSIVITEIT EN DIVERSITEIT

Voor de bewoners en bezoekers van Rotterdam is Circusstad Festival hét culturele evenement waarmee in de lente het buitenseizoen begint. Voor gezinnen zijn we hét loopje in de meivakantie; voor theater- en festivalbezoekers dé plek waar je unieke circusvoorstellingen beleeft; innovatief, gelaagd, thematisch sterk. Voor veel 'light users' is juist circus aantrekkelijk en laagdrempelig; Met de Stadsparade en maatwerk projecten bieden we al deze groepen momenten van vermaak, verdieping en verbroedering.

Programma – inclusie door representatie, outreach en co-creatie

Circus is van nature **superdivers**, met een rijkdom aan disciplines en artiesten uit landen en tradities uit heel de wereld. Trots laat het festival die meerstemmigheid zien met werk uit alle continenten. De nieuwste generatie makers spreekt zich in hun voorstellingen vaak uit over actuele thema's zoals gender, gelijke behandeling, meekomen met een beperking of vrouwenrechten. Middels verdiepingsprogramma's diepen we deze onderwerpen uit. En door co-creatie aan te gaan met street artists bij Skateland of mensen met een verstandelijke beperking bij Theater Babel, verbreden we het makersveld. Zo werken we aan een meerstemmig festival waarin de meest diverse groepen mensen zich **gerepresenteerd** zien.

Om ook mensen aan te spreken die niet vanzelfsprekend een festival bezoeken, organiseren we de Stadsparade als groot **outreach** project. In de weken voorafgaand aan het festival bezoeken we scholen in alle wijken van Rotterdam met een professionele voorstelling. Naast scholen bezoeken we verpleeghuizen, wijkevenementen, winkelcentra en pleinen zodat iedereen in Rotterdam het circus kan ontdekken. Met Cultuur Concreet stemmen we af in welke wijken en locaties we de meeste meerwaarde kunnen bieden. We ontwikkelen spraakmakende maatschappelijke **wijkprojecten**, waarbij steeds een internationaal sociaal project gekoppeld wordt aan een Rotterdamse stadswijk.

Publiek – Toegankelijk en gastvrij

We willen graag dat mensen zich welkom voelen op Circusstad Festival. Daarom is het festivalhart zonder hekken, en richten we ons op mensen met verschillende financiële mogelijkheden. De medewerkers staan altijd klaar om je welkom te heten en van informatie te voorzien. Er is speciale aandacht voor **gastvrijheid**. Dit komt in de publieksonderzoeken terug als één van de sterke punten van Circusstad Festival.

Op een enkele uitzondering na is alle programmering **toegankelijk** voor mindervaliden. Speciaal voor blinden en slechtzienden worden enkele voorstellingen voorzien van audiodescriptie. In de festivalaankleding laten we de toegankelijkheid en gastvrijheid nog verder terugkomen, bijvoorbeeld door duidelijk te maken dat drankjes met een QR-code besteld kunnen worden en aan tafel geserveerd worden. Zo hoeft iemand met een fysieke beperking niet per se naar de bar te komen. De nieuwe tweetalige website voldoet aan de behoeften van gebruikers met diverse beperkingen en geeft heldere informatie over de toegankelijkheid.

*"Het is een toegankelijk, vrolijk, professioneel, inspirerend, gezellig, vermakelijk, mooi en grappig festival voor iedereen (jong, oud, wit, zwart, dik, dun, rijk, arm) dat een hele **positieve vibe in de stad** brengt."*

"Niet moeilijk doen, gewoon een 10. Ik was echt verrast door de originaliteit en kwaliteit. Wij kwamen zonder kinderen, maar zagen hoe leuk het is voor jong en oud."

Bezoekersreacties

Personeel – diversiteit in alle lagen van de organisatie

De organisatie kent op alle niveaus een diverse samenstelling qua leeftijd, gender, oriëntatie en achtergrond. Kleine opdrachten worden ingevuld vanuit een netwerk van ZZP-krachten. functies opdrachten, waaronder sowieso bestuur, directie en MT-functies worden geworven via openbare vacatures, regelmatig met het gevolg dat mensen van buiten voor de hand liggende netwerken betrokken worden. Hierdoor worden waardevolle nieuwe inzichten verkregen. Ook het festivalterrein wordt gewerkt met een herkenbaar divers team. Om onze verantwoordelijkheid voor de opleiding van jonge mensen te nemen en de diversiteit in het team verder te vergroten, worden stageplekken gecreëerd voor MBO Stagiaires van Albeda en/of Zadkine.

Partners

Rotterdam Circusstad is als partnerorganisatie opgericht vanuit de gedeelde visie dat circus de kunstensector meer inclusief kan maken. De organisatie ontwikkelt steeds nieuwe partnerschappen om nieuwe doelgroepen te betrekken of een stem te geven, zoals met Skateland (street culture) en transport (algemeen publiek via CS en RET) en sociale sector (Wijkprojecten). Ook werken we samen met Cultuur Concreet om overal in de stad vertegenwoordigd te zijn. Nieuw is dat we via een **festivalrider ook van partners en leveranciers** vragen oog te hebben voor diversiteit, sociale veiligheid en duurzaamheid in hun personeelsbeleid. Zo zetten we ook op dit vlak een voorbeeld in onze ketens.

2.3 INNOVATIE

Aansluitend bij het innovatiemodel van Citylab010 zetten we innovatiekracht van circus in op het vlak van beleving, aanbod en configuratie. Op alle drie de niveaus vinden interessante ontwikkelingen plaats.

Beleving – nieuwe discipline, nieuwe presentatievormen, nieuw publiek

Rotterdam Circusstad is frontrunner voor een jonge kunstdiscipline die sterk in ontwikkeling is. Het is onze taak om internationaal vernieuwend aanbod te signaleren, dat in Rotterdam te tonen en daarmee de ontwikkelingen in Nederland aan te jagen. Met voorstellingen die elk een unieke zeggingskracht en gelaagdheid vertegenwoordigen spreken we publiek van alle leeftijden en gezindten aan. Met geëngageerde voorstellingen wint het programma aan **diepgang en impact**.

Vernieuwend is de integrale aanpak, waarmee we zowel de hele talentketen versterken, als bijdragen aan de ontwikkeling van speelplekken en publiek. Het festival valt internationaal op vanwege de **vernieuwende formule** waarin *zelf doen* en *beleven* even belangrijk zijn en waarin het werk van amateurs en jonge talenten zich op natuurlijke wijze verhoudt tot dat van de internationale top. Met circus op straat, in theaters en bijzondere locaties betrekken we **nieuw publiek** bij kunst en versterken we de inclusiviteit van de sector.

INNOVATIE / EXPERIMENT 2023:
ANDEREEA SALUSTRI - MATÉRIA

Aanbod – maatschappelijke wijkprojecten, co-creatie als bron voor innovatie

We verrijken het festival met nieuwe formats waarmee we enerzijds de sociale impact vergroten en anderzijds de internationale uitstraling en imago van Rotterdam versterken. Zo krijgt het Circusstad Gala als tweejaarlijks internationaal visitekaartje van het hedendaagse circus, een vaste plek in het programma. In de andere jaren strijken we elk jaar neer in steeds een andere wijk waar we met **maatschappelijke projecten** van internationale kwaliteit Rotterdamse gemeenschappen betrekken en verbinden. Zo creëren we unieke herinneringen waar de mensen nog lang en trots op terugkijken en verzilveren we de maatschappelijke kracht van circus als motor voor ontmoeting, persoonlijke groei en sociale cohesie.

Nieuw is de werkwijze om via **co-creatie** nieuwe groepen mensen te betrekken om in het circus hun artistieke stem te vinden. Door op het podium samen te werken met mensen met een verstandelijke beperking maken we de cultuursector meer inclusief. En door co-creatie met urban jongeren van Skateland verrijken we zowel het veld van urban arts als de circus sector.

Configuratie – versterking talentontwikkeling en coproductie

We verbinden ons sterk aan een **nieuwe generatie kunstenaars** die in Rotterdam actief is en die het nieuwe circus in Nederland artistiek vormgeven. Voor hen zijn we het podium waar ze een groter publiek vinden en de springplank naar een internationaal netwerk. Met het coproductie beleid dragen we bij aan hun artistieke en professionele ontwikkeling en geven we richting aan de ontwikkeling van het genre.

Inspelend op ontwikkelingen in het veld en fair practice wordt het **Circunstruction talentprogramma** versterkt. Het artistieke en zakelijke ondersteuningsprogramma wordt uitgebreid, en de organisatie bouwt aan een internationaal netwerk van coproductanten om de jonge makers meer creatietijd te bieden. Zo vergroten we de kwaliteit en duurzaamheid van de projecten. Naast jonge alumni creëren we kansen voor het groeiende veld van meer ervaren makers (mid-carreers is voor het jonge genre nog geen toepasselijke term). Met de Dutch Circus Showcase presenteren we Nederlandse makers aan het internationale netwerk.

3. ONTWIKKELING TOT NU TOE

Rotterdam Circusstad is als biënnale opgericht in 2010 toen de eerste lichting HBO studenten afstudeerde aan Codarts Circus Arts. Ambitie was (en is) om met de internationale circuswereld als inspiratie, het circus **in Nederland te introduceren** door vanuit een breed samenwerkingsverband (**interconnectief**) te bouwen aan een sterke circus sector. Sindsdien maakt het festival -en daarmee het circus in Nederland- een snelle ontwikkeling door. In 2017 – 2020 werd het festival **jaarlijks** en sloeg het **nationaal haar vleugels uit**. Het festival initieerde diverse coproducties om het genre een impuls te geven. Trots organiseerden we ons eerste Nieuwe Makerstraject, met Tall Tales company. Editie 2019 trok maar liefst 32.000 toeschouwers.

In 2021-2024 ontwikkelde Circusstad zich als **producerend festival** met de opname van het talentprogramma Circunstruction. Jaarlijks is het festival betrokken bij 6 tot 9 coproducties. Op de Dutch Circus Showcase presenteren we gezelschappen uit heel Nederland aan potentiële partners en speelplekken uit binnen- en buitenland. Met de coproducties, bereiken we **publiek in alle delen van Rotterdam**, en ontwikkelen we **een (inter)nationaal speelveld**. Het veld is momenteel sterk in ontwikkeling en de belangstelling van podia en festivals neemt toe. Er is grote behoefte aan de artistieke en zakelijke trajecten van Circusstad. Ondanks de sterke kostenstijging, hechten we er belang aan om ook de komende jaren het veld te blijven ontwikkelen.

In 2022 verwelkomden we Menno van Dyke als **nieuw artistiek leider**, die naast een duidelijk stempel op de programmering direct een spraakmakend innovatief onderdeel toevoegde: **het Circusstad Gala**. Met een programma van het hoogste niveau gaf het gala een nationaal **statement voor de kwaliteit en diversiteit** van het hedendaagse circus. Oud en nieuw publiek, traditioneel en vernieuwend circus kwamen samen in een onvergetelijke avond waarmee het festival een nieuwe sprong maakte in de profilering van circus bij een breder publiek. **“De climax van de recente Nederlandse circushistorie”**, kopte één van de recensenten. Alle reden dus om het gala in 2025-2028 een vervolg te geven. Als klap op de vuurpijl mochten we tijdens dit eerste gala de Nederlandse oeuverprijs voor de circuskunst, de **Oscar Carré Trofee** in ontvangst nemen:

“Rotterdam Circusstad ... is het zichtbare bewijs dat Circus zichzelf voortdurend ontwikkelt, de grenzen van zijn eigen mogelijkheden verlegt en een weerspiegeling is van het huidige publiek.”

Jury Oscar Carré Trofee

Met het jubileumproject Les Voyages werd in 2023 in de wijk IJsselmonde een lans gebroken voor het **sociale gezicht** van circus. De acrobaten van het wereldberoemde Compagnie XY droegen wijkbewoners letterlijk op handen en boden middels circus een andere blik en waardering voor hun wijk, wat nog altijd warme herinneringen oproept (foto's blz. 4). Het project schitterde zelfs op nationale televisie tijdens het verjaardagsbezoek van de Koning aan Rotterdam. Dit **inclusieve gezicht** van circus is in toenemende mate van belang. Het festival programmeert de komende jaren actief in alle stadswijken en betreft allerlei groepen die normaal minder met cultuur in aanraking komen.

De aanpak werkt: de editie 2023 brak alle bezoekersrecords met ruim **37.500 toeschouwers** en een groei naar 9.100 verkochte tickets. Maar liefst 40 van de 58 betaalde voorstellingen raakten uitverkocht. Daarmee is het bereik zeer goed en zelf substantieel hoger dan we na Corona hadden durven dromen.

*Het spektakel van XY heeft alle bezoekers in eerste instantie compleet in de war gebracht, maar heeft daarna iedereen betoverd. **Bewoners Marjolijn over Les Voyages***

4. VOORUITBLIK 2025-2028

De programmering voor 2025-2028 krijgt vorm aan de hand van de drie strategische ontwikkelingslijnen, die elkaar soms overlappen en meestal versterken. De vooruitblik is dan ook opgebouwd in drie paragrafen, verwonderen, verbinden en verrijken.

4.1 VERWONDEREN– HÉT FESTIVAL VOOR HEDENDAAGS CIRCUS IN NEDERLAND

INTER)NATIONALE STATE OF THE ART VOORSTELLINGEN

Jaarlijks presenteren we toonaangevende gezelschappen en nieuwe ontdekkingen uit de internationale circuswereld. Met veel gezelschappen hebben we inmiddels een duurzame relatie opgebouwd, wat het mogelijk maakt nieuwe creaties als eerste te tonen aan het Nederlandse publiek. Een selectie:

2025 - Oude Luxor | Gravity & Other Myths - The Mirror (NL première)

Neem een kijkje in de spiegel. Ben je blij met wat je ziet? De acrobaten van het Australische gezelschap blijven hun grenzen verleggen terwijl ze zich afvragen: Waar eindigt entertainment en begint kunst? Wat betekent authenticiteit in een tijdperk van de altijd aanwezige schermen en permanente zelfpromotie?

Sterke acrobatiek spettert in “The Mirror” van het podium, begeleid door live zang, rijk gelaagde elektronische composities en een spannend licht- en video ontwerp met een LED-scherm dat videokunst combineert met live beelden van meerdere handheld camera’s. De cast maakt bovendien een overtuigend statement voor diverse lichamen binnen het circus. Na succesvolle lange series in Berlijn en Sydney Opera House, gaat deze voorstelling nu voor het eerst op tournee door Europa.

2025 - Post uit Hessdalen - Ballroom – NL première magie nouvelle

Post uit Hessdalen maakt eigenzinnig circus dat zich verhoudt tot fenomenen als tijd, ruimte en onze virtuele toekomst. In de nieuwe creatie Ballroom doorbreken ze het meest elementaire aan de discipline jongleren. Gebruikmakend van magie technieken bewegen stuiterballen op niet eerder geziene en schijnbaar onverklaarbare wijze vrij door de ruimte, zonder nog iets te raken. De intieme voorstelling vindt plaats in een tot theaterzaal omgebouwde vrachtwagen met aanhanger, waarmee het gezelschap in het spoor van de traditie van het nomadische circus van stad tot stad trekt.

2026 - Theater Rotterdam | Groupe Acrobatique de Tanger KA-IN (werktitel) (NL première)

Groupe Acrobatique de Tanger is een graag geziene gast in Rotterdam. Het gezelschap weet steeds opnieuw een vernieuwende interpretatie te creëren van het erfgoed van de traditionele Marokkaanse acrobatiek. Voor hun nieuwste creatie zal Raphaëlle Boitel, bekend van haar werk met o.a. James Thierrée en haar eigen gezelschap l’Oublié(e), de regie en choreografie voeren. Een spannende combinatie. Boitel’s werk incorporeert een fysieke taal in een driedimensionaal visueel universum. Een mix van theater, circus, dans, muziek en film in een verfijnd spel met licht. Het tragische en komische komen samen in een metaforische benadering. Verwacht een spectaculair acrobatisch ballet, gedragen door de kracht van de groep.

GRUPE ACROBATIQUE DE TANGER

2027 - Theater Rotterdam | Compagnie XY - Le pas du monde, nos corps sauvages (NL première)

Rotterdam heeft de acrobaten van Compagnie XY definitief in het hart gesloten. Zowel de IJsselmonders als de koninklijke familie lieten zich in de openbare ruimte meevoeren door de intieme fijngevoeligheid van “Les Voyages” en de twee voorstellingen van de grootschalige theaterproductie “Möbius” raakten stijf uitverkocht. Deze projecten vormen ook de inspiratiebron voor de nieuwe creatie van dit collectief, dat wereldwijd tot de meest gewaardeerde vertegenwoordigers van het hedendaagse circus behoort. We zijn er trots op dat we, als internationale partner van het gezelschap de nieuwe XY als eerste in Nederland mogen tonen.

JAARLIJKS SIGNATURE PROJECT

Jaarlijks organiseren we één grootscheeps project dat de aandacht op het festival vestigt en verschillende aspecten van de artistieke visie belicht. In de even jaartallen is dat Circusstad Gala, waarmee we de kwaliteit en innovatie belichten. In de oneven jaren kiezen we juist voor het sociale gezicht, en organiseren we steeds een artistiek hoogstaand maatschappelijk project, dat een bepaalde wijk en/of thema belicht.

2025 – Feijenoord (ovb) | Compagnie Basinga - Open Lines (NL Première)

Circus heeft de kracht om door verwondering nieuwe verbindingen tot stand te brengen en mensen hun grenzen te leren verleggen. Dat is wat we letterlijk doen met compagnie Basinga en hun project Open Lines. Het Franse gezelschap is gespecialiseerd in de kunst van het koord dansen en het spannen van staalkabels door de stad. En waar normaal de koorddanser op eenzame hoogte verkeert, maakt Basinga er een collectieve beleving van waar het publiek actief onderdeel van is. Een week lang strijkt het gezelschap neer in een kanswijk in Rotterdam, zoals Feijenoord of IJsselmonde.

Gedurende de week worden voorbereidingen getroffen voor het slotspektakel; een spectaculair spannende oversteek door Tatiana Mosio Bongonga tussen twee markante gebouwen in het stadsdeel. Doel is de bewoner deelgenoot te maken van het circus met verrassingsacts in de wijk, en met spontane en geplande workshops koord dansen in de openbare ruimte - op minder gevaarlijke hoogte uiteraard, maar mét de markante evenwichtsstok. Zo verrassen we mensen op plekken waar doorgaans weinig te beleven is, met bijzondere circuservaringen waardoor ze hun wijk (soms letterlijk) vanuit een ander perspectief zien.

Behalve in workshops en wijkpresentaties, worden de wijkbewoners betrokken in de grote oversteek. Zo zullen zij de belangrijke rol van “cavalettisten” vervullen. “Cavalettis” is circustaal voor de vele zijwaartse touwen die ervoor zorgen dat de kabel waarover Tatiana loopt niet gaat schommelen. Een eenvoudige, maar essentiële rol dus, om deze touwen strak te houden. Ook werken de musici van het gezelschap samen met (amateur)musici uit de wijk om de muziek bij het slotevenement te verzorgen. Het eindresultaat is dan een multidisciplinaire beleving van kleur, muziek en vreugde die Rotterdam niet snel zal vergeten.

2022: CIRCUSSTAD GALA

2025: CIE. BASINGA – DE OVERSTEEL

2026 & 2028 - Nieuwe Luxor Theater | Circusstad Gala - eigen productie

Met het Circusstad Gala (tweejaarlijks in het nieuwe Luxor Theater) creëren we een festival overstijgend evenement dat uniek is voor de sector in Nederland. Op het grensvlak van traditie en moderniteit brengen we in een vertrouwd format een aaneenschakeling van innovatieve acts en scènes uit voorstellingen die gezamenlijk de volle breedte van de hedendaagse circuskunst tonen. Met prijswinnende gastartiesten, alumni en top-gezelschappen uit het festivalprogramma is het niveau ongekend hoog.

Hiermee onderstrepen we op een prominente en tegelijk toegankelijke manier, de kwaliteit en diversiteit die het circus van vandaag als kunstvorm te bieden heeft. Een zinderende avond vol verrassingen, spektakel, humor en ontroerend mooie (korte) voorstellingen. Voor nieuw publiek is het gala een perfecte kans om het hedendaagse circus te ontdekken. Voor de sector is het een verbindend en niet te missen circusfeest en een internationaal visitekaartje voor Rotterdam als circusstad.

Circusgala in Rotterdam is een prachtige etalage voor modern circustheater
Patrick van den Hanenberg - De theaterkrant 2022

2027 - Maritiem Museum | Acting for Climate - Currents (NL Première)

Acting for Climate is een circusgezelschap met branches in Scandinavië en Montréal, waar in de loop der jaren meerdere alumni van Codarts Circus Arts aan zijn verbonden. Het gezelschap wil mensen inspireren om actie te ondernemen voor een duurzame toekomst. Vanaf zomer 2024 hijsen ze de zeilen voor een drie-jarige wereldtournee langs Europa, Midden-Amerika, Azië en Afrika. Met een hoofdteam van vijf reizende artiesten aan boord van een eigen zeilschip, meren ze aan in havens over de hele wereld waar ze samenwerken met lokale artiesten, activisten en wetenschappers.

Rotterdam mag als havenstad natuurlijk niet ontbreken in deze duurzame tournee. De voorstelling "Currents" wordt op locatie gespeeld in co-creatie met de lokale artiesten en wetenschappers. Verwacht een voorstelling met spannende luchtacrobatiek aan bomen en gebouwen die de zielen beroert en tevens aanzet tot actie. Aan het publiek van Rotterdam worden bovendien workshops aangeboden waarin vanuit een artistiek perspectief onze relatie met de natuur wordt verkend. "Currents" zet een ferme streep onder de visie van Circusstad Festival op het gebied van geëngageerde voorstellingen en duurzaamheid. We hopen dat de uitwisseling tussen het gezelschap, lokale wetenschappers, bewoners van Rotterdam en de festivalorganisatie kan leiden tot inspirerende inzichten.

EIGEN PRODUCTIES EN NIEUWE MAKERS

Met kwalitatief sterke eigen festival producties zoals het Circusstad Gala, de festival-producties of Pierre Roman (voor verpleeghuizen) zet Circusstad Festival spannende accenten op de eigen signatuur.

2025 - Opticum Tent | The Family Freakshow 2.0 (wereldpremière)

Humor, en clownerie in het bijzonder, blijft nogal eens onderbelicht op hedendaagse circusfestivals. Circusstad Festival biedt vanuit een uitgesproken visie jaarlijks ruimte aan hedendaagse vertegenwoordigers van de kunst van de lach. In 2022 brachten we de alumni Lisa Chudalla (Codarts) en Melinda Meijs (Fontys) samen met de gerenommeerde Captain Frodo met als opdracht de freakshows van weleer te laten herleven in een familievriendelijke voorstelling. De korte voorstelling werd dé hit van het festival bij jong en oud. De vraag naar een reprise of vervolg is nog altijd groot, ook vanuit de theaters. De voorstelling van 30 minuten is echter te kort voor een theatertournee.

Ambitie is om het team in 2025 weer bijeen te brengen en in een nieuw creatie traject een vervolg op de voorstelling uit 2022 te produceren. Deze zal tijdens het festival in de unieke Opticum tent te zien zijn. Het materiaal uit de twee korte voorstellingen kan vervolgens omgezet worden in een volledige productie, met het oog op een theatertoer in 2026.

Het Nederlandse circusveld groeit en begint ook internationaal steeds meer naam te maken. We zien Nederlandse producties regelmatig terug op internationale festivals en tournees. Wij presenteren, al dan niet in coproducties, jaarlijks nieuw werk van de voorhoede van deze nieuwe generatie circusmakers.

2025 Theater Rotterdam | Knot on Hands / Felix Zech / Marta en Kim - Meander

Na talloze kruisbestuivingen bundelen Knot on Hands, Felix Zech (Familiar Faces) en Marta & Kim eindelijk hun krachten. Samen wonnen zij al drie keer de BNG Bank Circusprijs (dé prijs voor circus talent in Nederland), en werden ze genomineerd voor CircusNext en de Prijs van de Nederlandse Dansdagen. Alle zes de makers speelden eerder op Circusstad Festival en met Knot on Hands coproduceerden we in 2021 en 2022 de locatie voorstelling Passing By. Onder de vleugels van TENT en Dansateliers realiseren ze met Meander voor het eerst een gezamenlijke voorstelling. Wat de makers verbindt is de constante zoektocht naar nieuwe fysieke bewegingstaal. Op het podium weven zes circus- en dansmakers een visueel tapijt van beweging en geluid.

2026 - Theater Rotterdam | Michael Zandl - Food

Ook Michael Zandl, samen met David Eisele en Kolja Huneck verantwoordelijk voor de bijzonder succesvolle productie Sawdust Symphony, zal in 2026 terugkeren naar Circusstad Festival. Michael geldt als één van de meest talentvolle circusmakers binnen het Nederlandse veld. In het kader van zijn langjarig makers traject bij Korzo creëert hij zijn vierde circusproductie Food. Samen met een collectief van vier Codarts alumni baseert hij deze creatie op de oneindige menselijke consumptie en de impact ervan op ons milieu en de samenleving. Door disciplines als objectmanipulatie, acrobatiek en illusie te mixen met krachtig fysieke 'storytelling', zal 'Food' een frisse en meeslepende circusvoorstelling worden met een subtiele dosis humor.

2028 - De Doelen | Tall Tales Company - So Low - première

So Low van het Rotterdamse Tall Tales Company is een persoonlijk en universeel relaas over tegenslag. Zes jaar geleden verzwikte artistiek leider Maartje Bonarius bij een val haar enkel. Uiteindelijk bleek Maartje de zenuwstelselaandoening CRPS te hebben, waardoor ze inmiddels rolstoel gebonden is. Als maker vond Maartje desondanks nieuwe wegen, als regisseur, maar ook in fotografie en tekeningen. In **So Low** onderzoekt ze hoe zij toch op het podium gestalte kan geven aan haar persoonlijk verhaal. Het project krijgt vorm als reizende expositie met theatraal werk als video's, foto's en tekeningen gecombineerd met live circusperformances.

ZELF DOEN

Circus zien geeft zin om het zelf uit te proberen. Het beoefenen van circus draagt bij aan zelfvertrouwen, samenwerking en zelfstandigheid. En daarbij is het ook nog enorm leuk. Daarom stimuleert Circusstad Festival actieve beoefening van circus. In de **Circus Jungle** kan iedereen - jong en oud - verschillende disciplines uitproberen. Zo ervaren bezoekers hoe leuk het is om circus te beoefenen. Wie gegrepen is door jongleren of balanceren kan zich in de ruim **20 workshops** bekwaamen in tal van circus disciplines. De dag begint stevast met de ouder-kind circus workshop voor ouders met kinderen tot 6 jaar. Vervolgens een keur aan disciplines, van acro tot jongleren. Ook het ruigere werk wordt niet geschuwd in de silks, trapeze of bascule. Nieuw is dat er meer vraag komt van volwassenen, daar gaan we op inspelen. Ook geven veel internationale professionals masterclasses.

MEEDOEN KAN OP ALLE LEEFTIJDEN

VERDIEPINGSPROGRAMMA

Aan de hand van de programmering vinden jaarlijks enkele thematische panelgesprekken plaats over onderwerpen als bijvoorbeeld feminisme in het circus, circus maken met een beperking of duurzaam creëren. Veel uitvoeringen gaan ook gepaard met een nagesprek, waarin het publiek de makers kan bevragen op de achtergronden, en andersom waardevolle feedback geeft aan de makers.

We grijpen Circusstad Festival aan voor de organisatie van ontmoetingen voor professionals. Zo is het festival jaarlijks platform voor de **Circuspunt Kennisdagen** voor artiesten, docenten en organisatoren. Met het grootste jeugdcircusprogramma van Nederland is Circusstad bij uitstek een ontmoetingsplek voor dit veld, bijvoorbeeld met bijeenkomsten in het kader van het **Nationaal Akkoord Amateurkunst**, te sluiten in 2025.

PRESTATIERASTER

Onder invloed van inflatie en fair pay is er een lichte daling in het aantal activiteiten per jaar. Toch kan in deze opzet een aanzienlijk bereik en grotere impact worden georganiseerd en het publieksbereik op peil blijft.

Prestatieraster Gemeente	Oneven jaren '25 / '27	Even jaren (gala)'26 / '28	Gemiddeld per jaar 2025-2028	Terugblik 2022*
Circusstad Gala	0	1	0,5	1
Internationaal Maatschappelijk project	3	0	1,5	0
State of the Art Nederlands / Internationaal	52	43	48	55
Co-productie - Nieuwe makers / Festival	20	20	20	36
Co-productie - Nieuwe makers / Stadsparade	45	45	45	46
Co-creatie - Rotterdamse communities	2	2	2	0
Jeugdcircus	12	12	12	11
Muziek	4	4	4	11
Verdieping /nagesprekken	11	11	11	13
Voorstellingen op aanvraag	5	5	5	0
Aantal presentaties	154	143	149	173
# Act Talentontwikkeling / Cultuureducatie	89	84	87	66
Aantal activiteiten	243	227	235	239

*) De editie 2022 kende een exceptioneel hoog aantal presentaties door het reservoir van in Corona geproduceerd materiaal en een extra hoog aantal muziekovertredens omdat veel bands twee sets per dag speelden.

4.2 VERBINDEN - PLATFORM VOOR SOCIAL PRACTICE EN INCLUSIE

Stadsparade - Outreach naar de hele stad.

Met de Stadsparade laten we kinderen en hun (groot)ouders overal in de stad - vaak voor het eerst - kennis maken met een professionele circusvoorstelling. Door voorstellingen te brengen op basisscholen, op pleinen, op markten en op Koningsdagevenementen in alle wijken van de stad bereiken we een zeer divers publiek. Met jaarlijks **circa 12.500 bezoekers**, spreekt de Stadsparade de volle breedte van de samenleving aan.

Speciaal voor de Stadsparade coproduceren wij jaarlijks een nieuwe voorstelling met een Nederlands gezelschap. Ongeveer de helft van de uitvoeringen wordt gespeeld door de nieuwe creatie, de overige worden geprogrammeerd. Door de hoge flexibiliteit en de mogelijkheid om bijna elk soort ruimte te bespelen is de stadsparade bij uitstek geschikt om nieuwe doelgroepen kennis te laten maken met circus. Met Cultuur Concreet werken we samen aan een optimaal stedelijk bereik over alle wijken en doelgroepen.

Stadsparade voor senioren bij verzorgingshuizen

Met de Stadsparade Senior bereiken we publiek dat niet naar ons festival kan komen en bieden we hen een tijdelijk tegenwicht aan eenzaamheid door een gezamenlijke circusbeleving. Het (inter)nationale succes van onze co-productie *Pierre Roman and the Whale on the Beach* van maker Ralph Öllinger heeft geleid tot meerdere aanvragen voor optredens in verzorgingshuizen in Rotterdam. Graag geven we daarom de komende jaren een vervolg aan dit project. De eerste jaren wordt de voorstelling van Ralph hiervoor teruggehaald. Daarnaast wordt in 2027 een nieuwe co-productie voor deze doelgroep opgezet. Voor de uitvoering werken we samen met Humanitas en Aafje.

“Zo fijn om weer eens een voorstelling te zien. Als je ouder wordt ga je niet meer of niet meer zo vaak naar het theater.”
“Komt hij volgende keer weer langs?” **Bezoeker Stadsparade Senior**

NIEUW: Co-creatie met Theater Babel 2025-2026

We lanceren twee co-creatie trajecten om nieuwe groepen te verbinden en met circus een stem te geven. Het eerste traject is een vervolg op het project BuitenGewoon dat we met steun van het Fonds voor Cultuurparticipatie ontwikkelen met jongleur Liza van Brakel, waarin mensen met een verstandelijke beperking samen met circusartiesten, een korte act ontwikkelen over hún circusdroom. Met dit project stellen we een groep mensen die vaak over het hoofd wordt gezien in staat om middels circus hun dromen voor het podium te verwezenlijken in een professioneel project.

Theater Babel streeft naar meer inclusie van mensen met een beperking binnen de professionele theaterwereld en gaf circus al eerder een plek in hun voorstellingen. Reden genoeg dus om de krachten te bundelen en in 2025-2026 een grotere co-creatie te organiseren tussen circusmakers en spelers met een verstandelijke beperking. Ambitie is om de optredens te tonen in het festival en zo mogelijk in het Gala 2026.

NIEUW: Co-creatie met Skateland 2027-2028

Circus en urban arts hebben veel gemeen. De virtuositeit, het risico, de lichaamsbeheersing en urenlange trainingen die nodig zijn om je doelen te bereiken. Al eerder vonden disciplines als skateboarding, breakdance en BMX fietsen hun weg naar voorstellingen van het circus. Toch zien we in het Nederlandse veld nog weinig kruisbestuiving ontstaan tussen de circusgemeenschap en de street arts communities.

Door een samenwerking aan te gaan met Skateland willen we jongeren op ongedwongen manier kennis laten maken met circusbeoefenaars en straffe disciplines als Cyr wheel of teeterboard. Uiteindelijk zullen we met geïnteresseerde deelnemers in co-creatie gaan werken aan een spectaculaire multidisciplinaire voorstelling die onderdeel zal zijn van de urban focus van het festival in 2028.

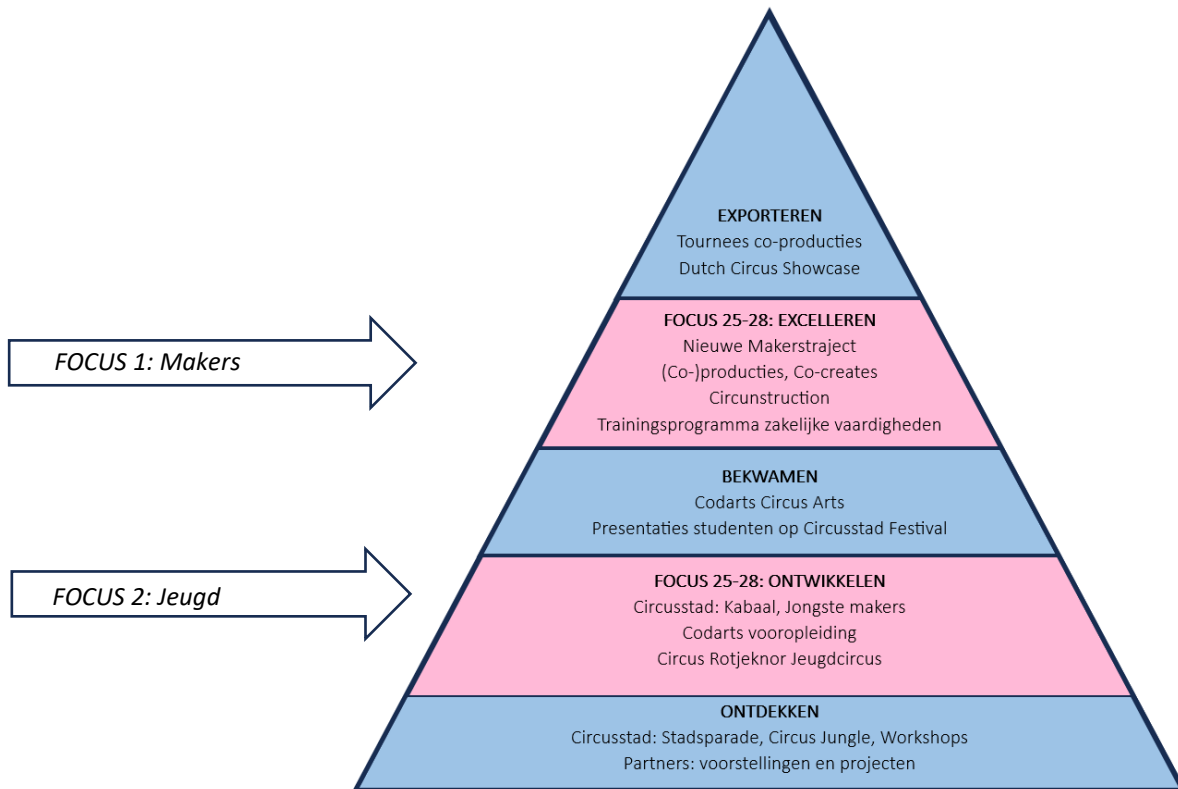
Nieuw: Tweejaarlijks een groot wijkproject

Voortbouwend op het zeer succesvolle “Les Voyages” van Compagnie XY waarmee we in 2023 voor verbinding en cultuurparticipatie in Rotterdamse IJsselmonde zorgden, kiezen we nu om het jaar voor een groot sociaal maatschappelijk en artistiek hoogstaand circusproject. In 2025 is dat het koorddans project van Cie. Basinga. In 2027 ontvangen we Acting for Climate. Voor een uitgebreide beschrijving zie 4.1

4.3 VERRIJKEN - VLEGWIEL VOOR ONTWIKKELING VAN DE SECTOR

Circusstad Festival is er trots op als enige circusfestival in Nederland de gehele keten van talentontwikkeling een plek te geven binnen de programmering. Samen met de partners bouwen we aan een doorlopende talentketen, van vierjarige die voor het eerst op een bal loopt, tot senior die zijn vaardigheden doorgeeft aan jonge generaties. Inmiddels is deze route bestaand en bewandeld, maar tegelijkertijd is ze smal en kwetsbaar. Circusstad versterkt wat goed is, en werkt samen met anderen om zwakke plekken te versterken

*Keten voor talentontwikkeling in circus in Rotterdam.
In geel is aangegeven waar komende jaren de focus ligt.*

FOCUS 1. EXCELLEREN / MAKERSVELD VERSTERKEN

Er ontluikt een interessant circuslandschap, waarbij steeds meer artiesten meebouwen aan circus als kunstdiscipline. Steeds meer podia en festivals presenteren circus, waardoor een opwaartse spiraal ontstaat tussen publiek, podia en gezelschappen. Het talentprogramma van Circusstad Festival is de afgelopen periode sterk geprofessionaliseerd. We signaleren nu een **groei in aanmeldingen en een hogere kwaliteit** van de plannen. Zowel onder starters als makers die al langer bezig zijn is een **groeibehoeft** aan de ontwikkeling van makerschap en creatiefaciliteiten.

Excelleren - Circunstruction versterken

Circunstruction ondersteunt talenten bij het creëren van een eerste voorstelling. Jaarlijks ontvangt een aantal makers, drie weken residentie, workshops, artistieke ondersteuning en try-outs, als onderdeel van een jaar begeleiding. Dat geeft een enorme boost in zowel hun ontwikkeling als maker, als in de creatie van hun eerste voorstelling. Deelnemers worden geselecteerd op basis van een open call. Het belang voor het veld is groot. Veel succesvolle makers van vandaag startten hun carrière bij Circunstruction. Denk aan: Sinking Sideways, Kolja Huneck, Familiar Faces, Julia Campistany, Michael Zandl en Knot on Hands.

Circunstruction selecteert projecten die grenzen overschrijden, inhoudelijke zeggingskracht hebben en het publiek aan het denken zetten. In het traject ontwikkelen de deelnemers een eigen artistieke taal en een visie voor de toekomst. Tijdens het proces worden openbare feedbackmomenten georganiseerd, waarbij liefhebbers en professionals aan de hand van een try-out feedback geven over specifieke dramaturgische aspecten. In November worden de works in progress gepresenteerd tijdens de Circusvierdaagse in het Maas Podium. Hierna ondersteunen wij de projecten met advies op organisatorisch niveau (o.a. funding) zodat zij zich verder kunnen ontwikkelen en doorstromen naar Circusstad Festival en de Dutch Circus Showcase.

Vernieuwd ondersteuningstraject. Om te zorgen dat meer projecten tot een voldragen voorstelling komen, wordt de komende jaren geïnvesteerd in het ondersteuningstraject. Waar eerder enkelvoudige workshops werden gegeven op onderwerpen als het maken van een lichtplan en technische fiche, marketing, artificial intelligence, begroten, fair practice en fondsenwerven, breiden we dit uit naar meerdere sessies per onderwerp, waardoor er ruimte ontstaat voor deelnemers om concreet met het onderwerp aan de slag te gaan. Omdat de behoefte aan zakelijke vaardigheden in het circusveld groter is dan de groep Circunstruction deelnemers, word deze ook opengesteld voor andere geïnteresseerden. Ambitie is om dit ontwikkelingstraject samen met collega podiumkunstenfestivals verder uit te breiden.

Versterking coproductie netwerk. Circunstruction is met drie weken creatietijd te beperkt om tot een voldragen voorstelling te komen. Bovendien zijn door de invoering van Fair Pay de kosten fors gestegen. Uitbreiding binnen het traject is daardoor niet mogelijk. Toch willen we sterke makers helpen hun concepten uit te werken tot een volwaardige voorstelling. Daarom bouwt Circusstad Festival haar productienetwerk uit. Zo zijn er structurele afspraken gemaakt met Korzo, Panama Pictures en TENT om sommige talenten gezamenlijk te ondersteunen. Met anderen zijn we daarover in gesprek, zoals , CC Amstel, Islemunda, House of Panama, en Zirkus On, de Duitse evenknie van Circunstruction.

CIRCUNSTRUCTION 2023: DANIEL SIMU - ACROBOT

Coproducties. Jaarlijks gaat Circusstad Festival coproducties aan met verschillende Nederlandse gezelschappen. Meegroeïend met de ontwikkeling van het veld, wordt ruimte gecreëerd voor gezelschappen die al verder zijn in hun ontwikkeling. Juist in dit segment is grote behoefte aan creatiemogelijkheden. Voor 2025-2028 staan sowieso twee coproducties op stapel met stadsgezelschap Tall Tales Company. De overige partners worden per jaar aangezocht. Met Open Calls zoeken we doelgericht makers voor formats als de Stadsparade of de Opticum producties. Daarnaast is er ruimte voor initiatief van makers zelf. De programmeurs van Circusstad staan daartoe in voortdurend contact met het netwerk. We zorgen jaarlijks voor een balans tussen makers die we al langer volgen en plek voor nieuwe aanwas.

Co-creaties. Nieuw is de werkwijze om via co-creatie nieuwe groepen makers te betrekken. In de komende beleidsperiode worden trajecten gestart met Theater Babel, Skateland, BeFlat en Acting for Climate.

Nieuwe makers trajecten. Ambitie is om in 2025-2028 één of enkele nieuwe makers trajecten te starten met Nederlandse makers die voor een belangrijke ontwikkelstap in hun carrière staan.

Exporteren – speelveld verbreden

Circusstad wordt veel bezocht door internationale professionals. Dat benutten we om het speelveld voor Nederlandse makers te vergroten en hen te ondersteunen in de opbouw van een eigen netwerk en publiek.

Dutch Circus Showcase. Het doel van de Dutch Circus Showcase is tweeledig: Enerzijds presenteren we Nederlandse voorstellingen aan (inter)nationale impresariaten en programmeurs, met het oog op het realiseren van speelbeurten in het buitenland. Anderzijds presenteren makers hun plannen aan producenten en residentieplekken, met het oog op het vinden van co-producenten voor de creatie van voorstellingen. In totaal presenteren jaarlijks zo'n 6 tot 8 makers hun nieuwe voorstelling. Aanvullend is er een interactieve pitching sessie waarbij nog een dozijn makers zich voorstelt aan de potentiële partners. De ervaring leert dat dit showcaseprogramma direct residentieplekken en speelbeurten oplevert voor jonge Nederlandse makers en gezelschappen.

CircusCoalitie & Great Catch. Circusstad Festival is initiatiefnemer van de CircusCoalitie, een informeel netwerk van podia, festivals en productiehuizen die zich richten op circus. Gezamenlijk ontwikkelden we de Great Catch tournee; een triple bill met korte werken van Nederlandse Makers die langs twintig podia tourt. Voor veel van die podia is het een eerste stap richting een volwaardige circusprogrammering. Op deze en andere manieren blijven we ons de komende jaren met dit netwerk inspannen op vergroting van het speelveld.

FOCUS 2. ONTWIKKELEN TOPLAAG AMATEURVELD.

Bij Circus Rotjeknor en nationaal bijna 50 jeugdcircussen kunnen jongeren zich in circus bekwamen. Toch is de stap naar de opleidingen groot en ligt de lat hoog op een internationale kwaliteitsnorm. Hierdoor wordt slechts een handvol Nederlandse talenten aangenomen. Door te investeren in de toplaag van de jeugd helpen we dit gat te overbruggen. Tegelijk heeft de amateursector zelf behoefte aan professionalisering. Veel organisaties zijn in corona professionals verloren en het ontbreekt in de sector aan slagkracht, capaciteit en expertise. Rotterdam Circusstad werkt in de **Pilot Nationaal Akkoord Amateurkunsten** samen met Circuspunt, Kunstgebouw en jeugdcircussen uit Zuid-Holland samen aan een actieplan voor professionalisering.

Versterken Ontwikkelmogelijkheden

KABAAL (14+) is een driedaagse uitwisseling tussen (inter-)nationale jeugdcircussen en leerlingen van de Codarts vooropleiding. Doel is om tieners extra inspiratie te bieden, door hen in contact te brengen met 'kopgroepen' van andere circusscholen en les te krijgen van internationaal vermaarde professionals. Doordat de uitwisseling plaatsvindt bij Codarts Circus Arts en Circus Rotjeknor, raken deelnemers tevens vertrouwd met (en geïnspireerd door..., want hoe vet is het daar!) de circusopleiding. Als afsluiter van de driedaagse uitwisseling openen de 50 deelnemers op woensdag middag het festival met hun gezamenlijke show.

Jongste Makers (12+) Tijdens het festival organiseren we dagelijks een uitwisseling waar de topgroepen van twee of drie jeugdcircussen (12-15 jaar) met elkaar samen een workshop volgen, optreden en een voorstelling bezoeken. We bieden zo nieuwe inspiratie en creëren een bijzondere succeservaring op een professioneel festival, wat uniek is in Nederland.

Codarts Circus Arts heeft inmiddels een internationale reputatie opgebouwd en alumni zien we regelmatig terug als jonge makers of als speler bij internationale top-gezelschappen. Op het festival presenteren we jaarlijks de 3^e jaarsvoorstelling en de tryouts van de examenacts. Door een interne verschuiving van de schoolvakantie, kunnen straks ook 1^e en 2^e jaars studenten aan Circusstad Festival meedoen. Codarts Circus Arts investeert tevens in de aanwas van Nederlandse studenten met de organisatie van **Vooropleiding Circus**. Gedurende 20 zaterdagen bereiden jongeren zich voor op hun auditie.

PRESTATIERASTER PRODUCTIES EN TALENTONTWIKKELING 2025 – 2028

Prestatierasters Producties en Talentontwikkeling (gemiddeld per jaar)			
(co)producties		Activiteiten talent	
Coproducties Circunstruction	3	Workshops Circunstruction - zakelijk, technisch, marketing	12
Coproducties Pro (Straat, Tent, Zaal)	3	Workshops Circunstruction - artistiek, coaching	26
Co-Creatie Sociaal	1	Lessen cultuureducatie vrijetijd	
Dutch Circus Showcase	1	Workshops Wijkprojecten	11
Circusstad Gala / Internationaal Wijkproject	1	Workshops Circusstad Festival	20
Kabaal Eindpresentatie Uitwisseling	1	Workshopdagen Circus Jungle	5
Verdiepingsprogramma	2	Workshops Jongste Makers - jeugdcircussen	4
		Workshops Kabaal - uitwisseling jeugdcircussen	9
Totaal producties	12	Totaal Activiteiten	87

5. PUBLIEK

5.1 PUBLIEKSONDERZOEK

Circusstad Festival heeft een sterke basis opgebouwd onder bezoekers uit Rotterdam (50%) en heel Nederland. Circusstad Festival is een **instap naar cultuur** voor veel gezinnen en wijkbewoners, en een **instap naar het theater** voor festivalpubliek en (jong)volwassenen. Het gemeten bereik onder 'medium en licht' doelgroepen is toegenomen **tot 59%**. De waardering is met hoge cijfers (**2023: 8,7**) onverminderd zeer hoog. Een mooie signalering is ook dat inspanning om het imago van circus te verbeteren en de interesse ervoor te vergroten succes afwerpt. Waar het bereik onder **gezinnen** al jaren uitstekend is, nam afgelopen jaar het bereik onder **jongvolwassenen, theater en festival liefhebbers** toe van 39% naar 51%. Dat geeft vertrouwen en goede moed om ook de komende jaren de magie van vernieuwend circus met eenieder te delen.

Maar liefst 68% is promotor van het festival, waardoor de NPS-score uitkomt op een 66.
Het enthousiasme voor Circusstad Festival stijgt met de jaren.
Publieksonderzoek 2022

5.2 PUBLIEKSAMBITIES

- **Beoogd publieksbereik:** Een bereik van 32.500 tot 35.000 bezoekers per jaar
- **Aandeel betaald:** Jaarlijks circa 10.000 verkochte tickets
- **Verbreding samenstelling:** Groei aandeel light en medium users van 59% naar 65%
Groei aandeel volwassen publiek, festivalliefhebbers, theaterpubliek
- **Groei in nationaal bereik:** Focus op kaartkopend publiek uit Rotterdam + 50 kilometer.
- **Imago actualiseren:** Een breder publiek laten zien dat circus ook voor hen aantrekkelijk is

Doelgroep	Type bezoeker	In Rotterdam	Circusstad Festival 2023	Ambitie 2028
Culturele Alleseters	Festival	9%	11%	10%
Kindrijke Cultuurvreter	Gezin	5%	13%	12%
Weelderige Cultuurminnaars	Theater	4%	10%	6%
Klassieke Cultuurliefhebbers	Theater	8%	10%	7%
Startende Cultuurspeurders	Theater	12%	7%	11%
Actieve Vermaakvangers	Gezin	3%	8%	6%
Proevende Buitenwijkers	Festival	7%	14%	11%
Nieuwsgierige Toekomstgrijpers	Festival	6%	2%	4%
Flanerende Plezierzoekers	Gezin	15%	12%	16%
Sociale Cultuurhoppers	Festival	15%	9%	11%
Lokale Vrijetijdsgenieters	Stadsparede / Festival	17%	3%	7%

5.3 DOELGROEPEN

Met een laagdrempelig en gelaagd programma bereiken we een diverse groep mensen en is Circusstad Festival toegankelijk voor iedereen. De profielen uit het doelgroepenmodel sluiten aan bij het gezelschap waarmee-, en de beleving waarvoor Gezinnen, Theaterbezoekers en Festivalliefhebbers het festival bezoeken. Dit betreft zowel de Rotterdammers zelf (50% van het publiek) als dagjesmensen en toeristen die voor het festival naar Rotterdam afreizen, of erdoor verrast worden tijdens hun bezoek aan de stad.

1. GEZINNEN – Ambitie 2028: 34%

Flanerende Plezierzoekers: Met en zonder kinderen, een brede smaak, maar weinig middelen (light users)

Actieve Vermaakvangers: Bezige bijtjes met een voorkeur voor populaire uitjes (medium users)

Kindrijke Cultuurvreter: Hippe ouders met jonge kinderen (high users)

Circusstad Festival is in trek bij gezinnen heel het land. Het festival biedt hen alle elementen die ze zoeken. Ze kunnen samen met hun kinderen workshops volgen, gratis en betaalde voorstellingen bezoeken. Het open en spontane karakter van het festival spreekt hen aan. Deze doelgroep bereiken we via citydressing, social media en de Stadsparede, mond tot mond reclame en de Circusstad nieuwsbrief.

2. THEATERPUBLIEK – Ambitie 2028: 24%

Klassieke Cultuurliefhebbers: Fijn proevende kunstbewonderaar op leeftijd (high users)

Weelderige Cultuurminnaars: Welgestelde statusgevoelige cultuurliefhebbers (high users)

Proevende buitenwijkers: Bewoners uit randen van de stad zonder, of met oudere kinderen (medium users)

Circusstad Festival heeft een hoge aantrekkingskracht op een doelgroep van culturele levensgenieters met een goed inkomen en wat oudere kinderen of al kleinkinderen. Met name het betaalde programma in de theaterzalen is interessant, maar ook het gratis programma bevat geschikte onderdelen. Door de samenwerking met o.a. Luxor Theater, Theater Rotterdam en De Doelen kunnen we een grotere doelgroep bereiken. Circusstad Festival bereikt hen voornamelijk via de uitingen van de partners, Uitagenda, nieuwsbrieven, citydressing, social media en regionale en landelijke media

3. FESTIVALPUBLIEK – Ambitie 2028: 43%

Culturele Alleseters: Allesproevende hippe stadsvogels zonder kinderen (high users)

Startende cultuurspeurder: Avontuurlijke starters en studenten met een budget. (medium users)

Nieuwsgierige toekomstgrijpers: Stadse jongelingen met een klein inkomen en grote dromen (light users)

Sociale Cultuurhoppers: Relaxte middelbaren zonder strakke planning (light users)

Lokale Vrijtijdsgenieters: Gepensioneerden met een traditionele smaak binnen de eigen cultuur (light users)

Het festivalpubliek bestaat uit twintigers tot middelbare leeftijd en is breed cultureel geïnteresseerd. Duurzaamheid is belangrijk, net als kwalitatief eten en drinken. Binnen deze groep zijn er grote verschillen in inkomen. Deze doelgroepen bezoeken het gratis programma of de betaalde voorstellingen in de tenten. In het theater voelen ze zich minder thuis. In de avond bezoeken zij de muzikale programmering op het terrein. We bereiken hen voornamelijk via citydressing en online campagnes. De Lokale Vrijtijdsgenieters komen niet snel naar het festival in het centrum, maar bereiken we juist met de Stadsparade voorstellingen.

4. PROFESSIONALS

Circusstad Festival heeft een sterk draagvlak onder de **internationale professionele circus community** van programmeurs, producenten, brancheorganisaties, journalisten, gezelschappen en jeugdcircussen, impresariaten en residenties. De communicatie naar deze doelgroep is persoonlijk en inhoudelijk van aard. Het festival is een belangrijk platform voor ontmoetingen en kennisbijeenkomsten met professionele netwerken.

5.4 STRATEGIE EN MIDDELEN

Circusstad Festival heeft voor de komende jaren gekozen voor een modern, volwassener en *avant garde* campagne beeld, zonder af te stappen van onze herkenbare huisstijl. De felle kleuren blijven aanwezig ondersteund met meer figuratieve elementen waardoor het geheel minder abstract wordt. We hebben rekening gehouden met het straatbeeld van Rotterdam en op welke manier wij hierin passen en opvallen. Het beeld spreekt kinderen aan maar ook volwassenen die qua identiteit passen in onze doelgroepen.

Circusstad Festival zet een sterke storytelling neer die meerdere maanden in beslag neemt. Elke vorm van communicatie versterkt de ander en heeft herkenbare bruggen tussen offline en online. Denk aan consistentie in beeldtaal, persteksten, advertenties off- en online, video marketing en de website.

Campagne:	Driehoeks borden, CAR kliklijsten, flyers Randstad, programmaboekjes tijdens de Stadsparade en het festival, radio spots, nieuwsbrieven.
Online:	Social media, een uitgebreid video campagne van breed naar gefunneld, website, google grant, SEO en SEA.
Offline:	City dressing met o.a. peperbussen, posters en vlaggen
Partners:	Uitagenda, founding partners, deelnemende locaties, deelnemende artiesten, media partner.

6. ORGANISATIE & CODES

6.1 CODE CULTURAL GOVERNANCE

Stichting Rotterdam Circusstad heeft de Culturele ANBI status. Het bestuur en de organisatie onderschrijven de codes Cultural Governance, Fair Practice en Diversiteit en Inclusie en handelen daarnaar. De uitgangspunten en waarden van deze codes zijn ingebed in de bedrijfsvoering en jaarlijks wordt in het jaarverslag gereflecteerd op de naleving. Het beleid en jaarverslag worden op de website gepubliceerd. In de relatie met jonge gezelschappen en partners heeft de organisatie een adviserende rol over hoe zij met de codes kunnen werken. Een uitgebreide beschrijving van de wijze waarop de Code Cultural Governance is ingevoerd in de stichting en welke stappen wij zetten voor verdere aanscherping en kennisdeling, is opgenomen in **Formulier G. Cultural Governance**.

6.2 FAIR PRACTICE CODE

We zijn verheugd met een sterk en loyaal team waarin collega's met energie, passie en creativiteit samenwerken om de hoogst mogelijke kwaliteit te realiseren. De organisatie bestaat uit ZZP-krachten die zich meestal gedurende lange tijd aan het festival verbinden en zich ontwikkelen in hun werk. In een workshop met team, directie en bestuur is het Fair Practice statement vastgesteld:

Circusstad Festival staat voor solidariteit, transparantie, eerlijkheid en betrokkenheid. We voelen ons verantwoordelijk voor eerlijke betaling en professionalisering van het circus ecosysteem. We werken in een inspirerende omgeving aan de professionele ontwikkeling van medewerkers en jonge makers in samenwerking met anderen.

Voor de komende periode is een aantal nieuwe stappen in voorbereiding die deels met het team, deels in samenwerking met het netwerk van festivalorganisatoren ingevuld gaat worden. Over vijf jaar:

- Is er sprake van Fair Pay, Fair Chain en Fair Share in heel de organisatie en de sector voor zover Circusstad Festival daar betrokkenheid mee heeft.
- Is er samen met collega-festivals een structuur opgezet voor ontwikkeling van medewerkers en voor de professionele en zakelijke ontwikkeling van makers.

✓ Solidariteit: fair pay, fair chain en fair share

Rotterdam Circusstad heeft de bijzondere situatie dat de circustheater sector nog zeer jong en in ontwikkeling is. Doordat het veld nog grotendeels een onbeschreven blad is, is er de kans de sector 'volgens de regelen der kunst' in te kleuren. Sinds 2000 worden alle medewerkers betaald volgens de CAO Toneel en Dans, waarbij de uurtarieven middels de digiPACCT tool worden aangepast voor ZZP-medewerkers. Tariefstellingen worden samen met medewerkers berekend op basis van de CAO. De afgelopen jaren is ook Fair Chain en Fair Share ingevoerd, door in gesprek met gezelschappen en leveranciers de beloning van hun van artiesten en medewerkers inzichtelijk te maken en waar nodig toe te werken naar Faire tarieven.

✓ Transparantie

Openheid en kennisdeling zijn belangrijke waarden voor de organisatie. Als netwerkorganisatie is kennisdeling het uitgangspunt, vooral waar het minder ervaren organisaties en jonge makers betreft. Rotterdam Circusstad publiceert al jaren trouw haar jaarverslagen online, inclusief een uitgebreide reflectie op de toepassing van de codes.

De artistiek leider is verantwoordelijk voor de totstandkoming van het programma, en staat daartoe in nauw contact met het (inter)nationale netwerk. Om voor jonge talenten gelijke kansen te creëren voor coproducties en opdrachten, worden deze deels uitgezet via Open Calls. Op de website is een speciale pagina ingericht over de ontwikkelmogelijkheden bij Circusstad Festival met daarop ook de open uitnodiging aan makers om een gesprek aan te gaan over hun artistieke ideeën. Hier wordt regelmatig gebruik van gemaakt.

✓ Diversiteit

In alle geledingen van de organisatie is sprake van een diverse samenstelling qua leeftijd, gender, oriëntatie en achtergrond. Zie ook paragraaf 2.3. Per 2024 wordt via een *festivalrider* ook van partners en leveranciers gevraagd in hun beleid oog te hebben voor diversiteit, sociale veiligheid en duurzaamheid.

✓ / ! **Vertrouwen**

De organisatie bestaat uit zelfstandigen die zich vanuit hun eigen bedrijf duurzaam aan het festival hebben verbonden. Team overleggen en een deel van het werk vinden plaats op kantoor, en deels werken de mensen vanuit huis. Bij junior medewerkers is er extra aandacht voor begeleiding. Medewerkers wordt gevraagd hun uren bij te houden om structureel overwerk tijdig te signaleren en op te lossen. Vanuit wederzijds vertrouwen vindt monitoring van de outcome plaats om de kwaliteit van het werk te evalueren.

Recent hebben we een gedragscode Integriteit en sociale veiligheid ontwikkeld, waarin *zero tolerance* voor grensoverschrijdend gedrag is vastgelegd, en interne en externe vertrouwenspersonen zijn aangewezen. Door deze gedragscode zowel onderdeel te maken van interne overeenkomsten, als van de afspraken met partners en leveranciers, zet de organisatie een voorbeeld voor het belang hiervan en bieden we pragmatische manieren om hiermee om te gaan. Zowel bij teamleden als binnen de makerstrajecten is er aandacht voor de mentale gezondheid. Regelmatig wordt de werkdruk geëvalueerd en vinden er incheck momenten plaats.

✓ ! **Duurzaamheid**

Rotterdam Circusstad is trots op haar medewerkers en andersom werken mensen graag voor het festival. Dat blijkt bijvoorbeeld doordat Circusstad weinig tot geen last heeft gehad van personeelstekorten na Corona, en mensen zich doorgaans voor lange tijd aan het festival verbinden.

Het team is hecht, er heerst een sfeer van vertrouwen, hulpvaardigheid en creativiteit. Tegelijkertijd zijn er weinig contacturen, waardoor er nog kansen zijn voor synergie en kennisdeling en men soms diepgang mist. Daar wordt komende periode extra aandacht aan besteed door vaker gezamenlijk activiteiten van collega organisaties te bezoeken en de organisatie van inhoudelijke (hei)sessies over onderwerpen waarop we verder willen ontwikkelen, zoals social circus, talentontwikkeling, duurzaam produceren of publieksbeleving.

2025: CIE. BASINGA - TATIANA MOSIO BONGONGA

Komende periode wil Circusstad Festival jonge cultureel ondernemers (zowel artistiek als in de organisatie) beter ondersteunen in hun professionele ontwikkeling. Met de verdere ontwikkeling van het Circunstruction ondersteuningstraject wordt hierin een eerste stap gezet voor jonge makers. Ambitie is daarnaast om - startend vanuit het informele netwerk van samenwerkende Rotterdamse cultuurfestivals- een samenwerking op te zetten om een passend trainings- en opleidingsaanbod te ontwikkelen, en proactief kennis te delen.

6.3 CODE DIVERSITEIT EN INCLUSIE

Een beschrijving van de wijze waarop deze code is geïmplementeerd, en welke nieuwe stappen op dat vlak worden beoogd, is opgenomen in paragraaf hoofdstuk 2.3.

6.4 FINANCIËLE ONTWIKKELING

De afgelopen periode heeft Circusstad Festival -ondanks de pandemie- een substantiële en structurele groei doorgemaakt in omvang, impact en publieksbereik. Als producerend festival investeren we mee in de creatiefase van nieuwe producties. Hierdoor hebben inflatie en de invoering van fair pay een grote impact op de uitgaven. Ter indicatie: het Cultuurplan 2021-2024 was ingeschaald op de Norma gagenorm van € 125,- per repetitiedag. Het opschalen naar de CAO betekent bijna een verdubbeling van dit tarief. Het doorzetten van die steile groeicurve dan ook niet mogelijk zonder substantieel meer middelen.

Wetende dat de publieke middelen om dat te faciliteren beperkt zijn en ook veel paden om particuliere middelen te genereren reeds bewandeld zijn, is het plan voor 2025-2028 erop gericht met zo weinig mogelijk middelen, zo veel mogelijk impact te genereren: vasthouden wat goed is, belangrijke innovaties incorporeren en nieuwe mogelijk maken, maar ook met minder voorstellingen hetzelfde aantal bezoekers betrekken, met oog voor inclusie en diversiteit. Het budget voor de komende jaren bedraagt gemiddeld € 989.331,-.

Naast groeiende publieksinkomsten en bijdragen van fondsen is een stevig financieel fundament van zowel het Fonds Podiumkunsten als de gemeente Rotterdam onmisbaar om dat te kunnen realiseren. Wij vragen de gemeente Rotterdam om met een bijdrage van € 365.000,- per jaar de ontwikkeling van Circusstad Festival als hét laagdrempelige cultuurfestival voor alle Rotterdammers mogelijk te blijven maken.